Hương Sắc Quỳnh Hoa

Lý Lạc Long

Chào mừng các bạn đón đọc đầu sách từ dự án sách cho thiết bị di động
Nguồn: http://vnthuquan.net
Phát hành: Nguyễn Kim Vỹ.

Mục lục

Hương Sắc Quỳnh Hoa

Lý Lạc Long

Hương Sắc Quỳnh Hoa

Trong tất cả các loài hoa trên mặt đất, có lẽ hoa quỳnh là một trong những loài hoa hiếm hoi đặc biệt nhất. Cây hoa giản dị, ban ngày trông xoàng xĩnh tầm thường nhưng về đêm lại là vua của muôn hoa. Hoa Quỳnh thường được gọi là "Night Blooming Cereus" (Queen of the Night, Moon Cactus, Night Cactus, Orchid Cacti), thuộc họ xương rồng(Cactaceae) có tên khoa học là Epiphyllum grandilobum, Epiphyllum oxypetallum, Phyllocactus grandis, Selenicereus grandiflorus... Sau khi tra cứu, tôi vẫn không biết đích xác danh từ khoa học nào áp dụng cho loại hoa quỳnh màu trắng ở Việt Nam thường chỉ nở về đêm mà thôi. Nhưng thôi chuyện này hãy để dành lại cho những nhà khảo cứu chuyên môn. Hôm nay tôi chỉ muốn mời bạn cùng tôi thưởng thức hương sắc của hoa quỳnh qua những vần thơ,

những cảm xúc của thi nhân ghi lại khi ngắm quỳnh hoa - nữ hoàng của các loài hoa nở trong đêm - khoe sắc tỏa hương. Và huyền thoại của hoa quỳnh.

Từ ngàn xưa, hoa được coi là thông điệp của tâm hồn. Chúng ta ai mà chẳng yêu hoa, ai mà chẳng có kỷ niệm đẹp về những loài hoa. Từ cổ chí kim, hoa bao giờ cũng được coi là biểu tượng của cái đẹp. Và các thi sĩ cổ kim từ đông sang tây, hầu hết đều rung động, cảm xúc trước cái đẹp của hoa. Có thi sĩ nào lại không yêu hoa và trân trọng vẻ đẹp của các loài hoa. Đỗ Phủ, một nhà thơ Trung Quốc, đã viết: "Nhất phiến hoa phi giảm khước xuân" (Mỗi cánh hoa rơi cũng làm giảm đi vẻ đẹp của mùa xuân). Người Á đông có phong cách độc đáo riêng trong sự thưởng thức vẻ đẹp của các loài hoa: Tao nhã, tinh khiết, trầm lắng... một phong cách Á đông.

Ngắm Quỳnh nở hoa được các cụ ngày xưa liệt vào loại thú vui tao nhã bậc nhất trên đời. Mỗi lần biết hoa sắp nở, họ thường mời thêm vài người bạn thân đến để thưởn g hoa. Trong khi chờ ngắm hoa nở, các cụ thường pha một ấm trà ngon, thưởng thức hương vị đậm đà của chung trà nóng trong khi chờ đợi Quỳnh khai hoa nở nhụy. Nhân gian bảo hoa Quỳnh nở vào nửa đêm nhưng không phải vậy. Hoa quỳnh nở sớm hơn rất nhiều. Từ chập tối, nụ hoa đã no tròn chúm chím. Đài hoa mở dần, những đường gân hoa trắng xanh bung ra từ từ. Cuống hoa mới ban ngày còn rất nhỏ, vào đêm thoắt dài ra như cánh tay con gái xanh xao. Thường cứ vào tám giờ là giờ hoa Quỳnh bắt đầu nở. Nhìn nụ hoa mở lòng trinh bạch, thi nhân nghe tim mình bỗng dưng đập rộn. Gió đêm thoảng nhẹ, cuống hoa cứ vươn dài

ra, những cánh hoa run run e ấp. Từ giữa lòng hoa, lấm tấm một dãy nhụy trắng đội mũ vàng trạng nguyên tỏa sâu vào lòng đêm. Mùi xạ hương bay ra ngất ngây.

Bên mái trăng non,đêm quá nửa
Muôn hương vườn ngậm cánh mong manh.
Gió mơ, lá ngủ, sương đi lãng,
Bẽn lẽn hoa quỳnh hé ý trinh.
(Đông Hồ)

Ôm ấp dáng tinh hoa của trời đất
Cánh ngọc ngà, hương khép nép lời dâng
Một phút giây tô điểm nét giang san
Một phút giây mà nghìn thu dậy sắc
(Hoàng Ngọc Quỳnh)

Khi hoa nở những cánh trắng tươi nõn nà mềm mại xòe ra, tỏa hương thơm dìu dịu quyến rũ đưa người thưởng hoa vào cõi bát ngát tận cùng của hư không...rồi từ từ khép lại giữa những đài hoa phong kín như ban đầu...

Hoa trăng với lại hồn tôi
Phút giây hư thực đất trời trôi qua.
Đến khi thức dậy nhìn ra
Ánh trăng vừa tắt, sắc hoa vừa tàn
(Tế Hanh)

Lặng lẽ bốn mùa với nắng mưa, hoa có thể nở bất cứ giờ phút nào. Từ lúc bình minh khi những hạt sương óng ánh còn đọng trên cành lá, hay lúc ban trưa dưới ánh nắng gay gắt chói chang của mặt trời, hay trong đêm dưới ánh trăng sao khi đa số chúng ta đang yên giấc. Có lẽ vì vậy mà ít người để ý đến một thế giới huyền bí kỳ ảo của những loài

hoa chỉ khoe sắc tỏa hương trong đêm với trăng sao. Và trong thế giới của các loài hoa đêm này, hoa quỳnh đã được tôn là nữ hoàng. Người tây phương nói hoa Quỳnh tượng trưng cho "sắc đẹp phù du" (transient beauty), nở đó để rồi tàn đó, khoe sắc hương tuyệt vời chỉ trong vài giờ phù du.

Hoa nở để mà tàn
Trăng tròn để mà khuyết
Bèo hợp để mà tan
Người gần để ly biệt
(Xuân Diệu)

Nhưng cũng có người nói rằng hoa Quỳnh tượng trưng cho "vẻ đẹp chung thủy" (loyal beauty), vì quỳnh chỉ nở một lần rồi tàn tạ, cũng như một tình yêu đầu tiên nguyên thủy và duy nhất dâng hiến cho người tình trăm năm.

Tóc em ngọn gió trăm nguồn
Chở đầy thương nhớ vây buồng phổi ta
Từ em hơi thở quỳnh hoa
Nụ thơ hàm tiếu ru ta tình đầu
(Vương Ngọc Long)

Có lẽ không có màu trắng nào sánh được với màu trắng của hoa quỳnh. Dường như có chút gì đó rất liêu trai trong hương sắc hoa quỳnh. Một màu trắng trinh bạch, một vẻ đẹp huyền ảo mong manh làm xao xuyến lòng người. Cho nên không lạ khi nhiều người ngắm hoa quỳnh bỗng nghe lẫn trong mùi hương quỳnh văng vẳng tiếng vó ngựa lao xao, tiếng reo hò một thuở và tiếng bật khóc nức nở của ai đó bên ngoài hiên vắng... Từ hoa nở đến hoa tàn chỉ trong vài giờ. Ngắn ngủi kiếp hoa, phù du kiếp người như nhắc nhở

chúng ta mọi việc trên đời đều vô thường.

Quỳnh hoa âm thầm nở
Bóng đêm hờ hững rơi
Giọt sương hay giọt lệ
Lặng lẽ trên môi cười
Hương đêm vương lá cỏ
Chuông điểm thời công phu
Chú tiểu lơi tiếng mõ
Hoa lẻn vào kinh thư
Bát Nhã Ba La Mật
Thơm ngát quỳnh hương ơi!
Đời vô thường,
Không thật
Đêm tàn,
Trăng khuyết rồi.
Chú tiểu ngân nga tụng:
"Huyễn mộng bào ảnh thôi"
Vườn trăng.
Hoa quỳnh nở
Vườn trăng,
Hoa quỳnh rơi
Chú tiểu còn tĩnh tọa
Trăng đã vỡ làm đôi
Chú tiểu vừa nhập định
Trăng đã thành mặt trời
(Diệu Trân)

Theo truyền thuyết, vào thời nhà Tùy (605-617) ở Dương Châu,Trung Quốc, có Tùy Dạng Đế là ông vua hôn quân vô

đạo, chơi bời trác táng, xa hoa, phung phí, một đêm nằm mơ thấy cây trổ hoa đẹp. Và cùng thời điểm ấy, tại Lạc Dương thành có ngôi chùa cổ kính là Dương Ly, vào giữa canh ba, ngoài cửa chùa thình lình ánh sáng rực lên như lửa cháy, hương thơm sực nức lạ lùng, như sao trên trời sa xuống, làm dân chúng bàng hoàng đổ xô đến xem đông như kiến cỏ. Gần giếng nước trong sân chùa chợt mọc lên cây bông lạ, trên ngọn trổ một đóa ngũ sắc với 18 cánh lớn ở phía trên, 24 cánh nhỏ ở phía dưới, mùi thơm ngào ngạt bay tỏa khắp nơi nơi, lan xa ngàn dặm. Dân chúng đặt tên là hoa Quỳnh. Điềm báo mộng của vua Tùy Dạng Đế được ứng với tin đồn đãi, nên Vua yết bảng bố cáo:"Ai vẽ được hoa Quỳnh đem dâng lên, Vua trọng thưởng". Không đầy tháng sau... có một họa sĩ dâng lên Vua bức họa như ý. Nhìn đóa hoa trong tranh vô cùng xinh đẹp, tất nhiên hoa thật còn đẹp đến dường nào! Nghĩ vậy, Vua liền quyết định tuần du Dương Châu để thưởng ngoạn hoa Quỳnh. Trong chuyến tuần du cần có đủ mặt bá quan văn võ triều thần hộ giá, nên để tiện việc di chuyển, Tùy Dạng Đế ban lệnh khai kênh Vạn Hà từ Trường An đến Dương Châu. Hàng chục triệu ngày công làm việc phải bỏ ra, hàng vạn con người phải vất vả bỏ mình. Kênh rộng cả chục trượng, sâu đủ cho thuyền rồng di chuyển. Hai bên bờ kênh được trồng toàn lệ liễu đều đặn cách nhau 10 mét một cây (điển tích "dặm liễu" xuất phát từ đó, như trong câu thơ: "Dặm liễu sương sa khách bước dồn" của Bà Huyện Thanh Quan). Kinh đào xong, một buổi lễ khánh thành được cử hành trọng thể, đoàn thuyền giương buồm gấm khởi hành... cả nghìn cung nữ xiêm y rực rỡ, mặt

hoa da phấn... thuyền rồng thì được buộc bằng các dải lụa dùng để kéo đi. Vua Tùy Dạng Đế ngồi trên mui thuyền rồng uống rượu nghe đàn hát ca, ngắm cảnh sắc Giang Nam và đàn cung nữ tuyệt thế giai nhân, hễ thấy nàng nào vừa ý thì vua cho vời vào hầu ngay. Chuyến tuần du này của Tùy Dạng Đế vô cùng xa xỉ, hao tốn công quỹ triều đình. Đây là một trong những nguyên nhân đẩy đất nước đến đói nghèo, loạn lạc khắp nơi, đưa nhà Tùy đến sụp đổ, tạo cơ hội cho nhà Đường dựng xây cơ nghiệp đế vương. Trong những quan quân hộ giá, có cha con Lý Uyên. Qua thời gian hơn 90 ngày, đoàn du hành đến đất Dương Châu. Thuyền vừa cặp bến, con của Lý Uyên - phương danh là Lý Thế Dân - cùng bằng hữu rủ nhau lén lút đi xem hoa ngay trong đêm, sợ sáng hôm sau triều thần cùng đi đông thì lớp trẻ như họ khó chen chân lọt vào vườn hoa. Lý Thế Dân là người có chân mạng đế vương (về sau là Vua Đường Thái Tông 627-649) nên khi hoa vừa nhìn thấy chàng, Quỳnh hoa nhún mình lên xuống 3 lần để nghinh đón. Cánh hoa cong trắng nõn, nhụy hoa điểm xuyết màu vàng, hương hoa ngọt ngào. Dưới ánh trăng vằng vặc hoa đẹp tuyệt vời! Lý Thế Dân và bằng hữu xem xong thì một cơn mưa to đổ xuống làm hoa rủ cánh hết. Sáng hôm sau Tùy Dạng Đế xa giá đến xem hoa, chỉ còn thấy chơ vơ cánh hoa úa rũ, tan tác. Vua tức giận, tiếc công nghìn dặm không được xem hoa liền ra lệnh nhổ bỏ, vứt đi. Từ đó hoa Quỳnh chỉ nở về đêm cho những ai có lòng lân ái: "Khi xem hoa nở, khi chờ trăng lên". Sau chuyến tuần du, nhiều cuộc bạo loạn nổi lên khắp nơi Tùy Dạng Đế bị cận thần sát hại dẫn đến nhà Tùy mất ngôi, Lý Thế Dân đứng lên lập nên

nhà Đường.
Người ta trồng Quỳnh bằng cách cắm cành và Quỳnh được trồng trong chậu để dễ di chuyển khi xem hoa nở. Kỹ thuật trồng Quỳnh nở về đêm theo Peter Hines (The Oregonian, Home and Garden, October 2, 2003) thì trồng Quỳnh để có hoa nở về đêm được xem là tương đối... dễ dàng (?). Sau đây là cách trồng của Peter Hines về hoa Quỳnh tại Portland (Oregon): Cắt một đoạn lá từ cây gốc, ngâm trong nước đến khi rễ mọc ra từ lá và trồng cây vào chậu có hỗn hợp 2/1 đất "potting" và "peat". Giữ cây đủ ẩm trong mùa hè và khô trong mùa đông. Chăm sóc cây bằng cách tưới phân "Peter" 2 tuần một lần. Khi cây bắt đầu đâm chồi, dùng phân có chứa nhiều "phosphorus" hơn. Trong các tháng 10-11, tùy thời tiết có giá lạnh hay không, chuyển cây vào trong nhà xe để có độ lạnh mát cần thiết thúc cây nở hoa. Đưa cây ra ngoài trở lại vào tháng 4-5 (tùy thời tiết bên ngoài), điều quan trọng là giữ Quỳnh đừng chịu ánh nắng trực tiếp mỗi ngày quá 1 giờ (nắng sáng hay chiều, tránh nắng giữa trưa). Quỳnh sẽ trổ hoa trong tháng 9. Hoa bắt đầu nở khoảng 8-9 giờ tối, tỏa hương thơm và nở trọn vẹn vào nửa đêm... rồi tàn ngay vào sáng hôm sau. Dù chúng ta, ai cũng yêu thích hoa nhưng cuộc sống tất bật vội vã của thế kỷ hiện đại, với quá nhiều nhu cầu khác của đời sống thực tế. Có lẽ đa số các bạn cũng như tôi chưa có dịp hoặc không có thì giờ và điều kiện để thưởng thức cái thú vui tao nhã này. Cuộc đời vô thường, kiếp người phù du, công hầu khanh tướng, giàu nghèo sang hèn... rồi thì khi xuôi tay cũng sẽ trở về cùng cát bụi. Một lần ngắm Quỳnh hoa nở trong đêm nơi xứ người là

ước vọng của tôi hiện giờ. Có lẽ nay mai tôi sẽ ươm cho mình một chậu Quỳnh...

Chúc các Bạn một cuối tuần vui!

Lý Lạc Long (TTL/TCT/MAI/ 06/08/05)

Nguồn: http://vnthuquan.net
Phát hành: Nguyễn Kim Vỹ.
TTL / Lý Lạc Long
Nguồn: Vietnamthuquan-TVonline
Được bạn: Ct.Ly đưa lên
vào ngày: 10 tháng 1 năm 2006